

חברים יקרים,

פרשת "אמור", השמינית בספר ויקרא, ממשיכה להדריך את הכוהנים במלאכת הכהונה. הפרשה נפתחת בהגבלות החלות על הכוהנים: עם מי מותר - ובעיקר עם מי אסור - להם להתחתן; עבור מי מותר להם "להיטמא למתים", כלומר, לאיזה קרובי משפחה מותר להם ללוות בדרכם האחרונה; החיוב החל על הכוהנים המשרתים בקודש להיות ללא כל מום גופני; ובהמשך, למי מהמוני העם מותר להקריב ולמי לא, למי מותר ולמי אסור לאכול מבשר הקרבנות; ובסוף החלק הזה, מוזכר האיסור על הקרבת קורבנות עם מומים. ואז מתארת לנו הפרשה את ציר הזמן העברי ולמעשה נותנת לנו את לוח השנה העברי הראשון, ואילו קורבנות יש להקריב בכל אחד מהחגים והמועדים. הפרשה מסתיימת בסיפור קשה על ריב במחנה ישראל, כשאחד מהם הזכיר וקילל את שם ה' ונענש בסקילה.

השנה אתמקד בפסקה הקשה הסוגרת את הפרשה:

(ויקרא כ"ד, י"כ) **וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצוּ בַּמַּחֲנֶה, בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי. וַיִּקַּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל, וַיְבִיאוּ אֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת דְּבָרִי לְמֹשֶׁה דָן.... וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: 'הוֹצֵא אֶת הַמְּקַלֵּל אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל הַשְּׁמַעִים אֶת יְדֵיהֶם עַל רִאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל הָעֵדָה... וְנִקַּב שֵׁם ה' מוֹת יוֹמֵת רָגוּם וְרָגְמוּ בּוֹ כָּל הָעֵדָה כְּגַר כְּאַזְרַח בְּנִקְבוֹ שֵׁם יוֹמֵת...'**

קשה!!! ובעידן של קיצוניות דתית, קשה עוד יותר.

גם חז"ל וגם רבים מהמפרשים הקלסיים של ימי הביניים תולים את האשמה באמו הישראלית של אותו איש, שלמית בת דברי. משמותיה הם מסיקים שלמרות שהיא באשה פוטנציאל של השכנת שלום (שלמית), במקום זאת, היא הייתה דברנית ("בת דברי"), קשקשנית, ורכלנית. וממנה הבן למד שאין משמעות ואין קדושה למילים.

הבן עשה שני דברים: "ויקב" ו"ויקלל".

מה זה "ויקב"?

"ויקב" בא מהשורש נ.ק.ב, כלומר האיש הוא נקב בשמו המפורש של ה' - שם שאיננו ידוע לנו כיום. זה נחשב לאיסור חמור ביותר. רק הכהן הגדול, ורק ביום הכיפורים, ורק בקודש הקודשים, ורק מאחורי מסך עשן אמור היה לומר את השם המפורש.

השם המפורש שייך לעולמות הקדושה. המילה הקרובה ביותר לקדושה בשפה המודרנית היא אינטימיות.

אנחנו חיים בעידן שבו מותר להגיד הכל. יש בכך ברכה גדולה. כבר לא צריך להסתיר ולחיות בהכחשה. מצד שני, כשאפשר להגיד הכל, הכל הופך להיות שווה ערך. אין הירארכיה של קדושה, וכשאינן הירארכיה של קדושה, אין אינטימיות (אינטימיות היא תוצאה של בחירה - עם מי כן, ועם מי לא!). היכן שאנשים לא נזהרים בלשונם יש זילות של החיים.

אני לא חסיד גדול של תרבות הצנזורה החברתית הנקראת "פוליטיקלי קורקט", אבל החלופות מפחידות אותי עוד יותר. תרבות הטוקבקים - שבישראל היא ממש מופקרת - היא דוגמא לחלופה שכזאת, והיא מפחידה ומזעזעת אותי. מילה נרדפת לתרבות הזאת, שבה מותר להגיד הכל, היא פורנוגרפיה. כן, פורנוגרפיה. הבעיה בפורנוגרפיה איננה הבוטות המינית. יכולה להיות בוטות מינית גם ביחסים אוהבים ואינטימיים. בפורנוגרפיה המיניות נטולת כל אינטימיות. אלו "יחסי מין" ללא יחסים. הצופה איננו יודע מי הם בכלל השחקנים שעל המסך. כמו השחקנים שעל המסך, כך גם זהותם של הטוקבקיסטים נשאר עלום. הם רק נשמעים נועזים, אבל האמת היא שהם אנשים מפוחדים, המסתתרים מאחורי שמות בדויים, ואין בהם שום כבוד וחמלה כלפי האנשים שאליהם הם יורים את חיצו הרעל. תרבות הטוקבקיסטים איננה תרבות שוק, כמו שנוהגים לומר. בשוק יש הרבה כבוד, הן לסחורה, הן למוכרים והן לקונים. תרבות הטוקבקיסטים דומה יותר לנשיאת שם השם לשווא, ואז גם לקללו.

דרך אחרת שבה אנחנו לפעמים נוקבים בשם המופרש לשווא, הוא כשאנו ציניים. גם הציניקן מפחד. הוא מפחד מהעומק, מהצפה רגשית, מפחד מהאהבה, מפחד מהלב.

בילדותי חיינו בדרום אפריקה למספר שנים. למדתי שם בבית ספר יהודי, בשם תיאודור הרצל. מקיבוצניק חופשי, שהסתובב בטי שירט ומכנסיים קצרים וללא סנדלים, כווצתי אל תוך חליפה ועניבה, ולתוך תרבות פורטניט ואכזרית. אין לי הרבה זיכרונות טובים מבית הספר הזה, אבל כן קיבלתי משם משהו אחד חשוב: כבוד למילים, כבוד לשפה וזהירות מאוד גדולה ממה שיוצא מפי. יום אחד, ברגע של כעס, הטחתי באחד הילדים את צירוף המילים "shut up". לא כל כך נורא, נכון? אוהו!!! כמה שזה היה נורא. הוא הלשין עלי למורה, ואני נשלחתי אל סגן המנהל לקבל את עונשי. זו דוגמא מהקיצוניות הפוכה, אבל הנה, חלפו ארבעים וחמש שנים מאז אותו בוקר כואב, ואני זוכר לטובה את הלקח שלמדתי: למילים יש כח! למילים יש משמעות! המילים הן האופן שבו אנחנו מתקשרים את עולמנו הפנימי!

השם המפורש - שאותו איננו יודעים ולא לגמרי מבינים - אפשר לתפוס כאלגוריה לדבר החשוב ביותר, היקר ביותר, למקום הפנימי ביותר, האינטימי ביותר והנשגב ביותר עבורנו. קל כל כך לבזות את המקום הזה. מתחשק לפעמים לפרוץ את כל גדרות האתיקה הבין אישית, ולשאת את ה"מקום" הזה לשווא - כך סתם, בציניות - בפרהסיה.

ואם להוסיף חטא על פשע, אחרי שגלגלנו את היקר לנו מכל בראש חוצות, גם קיללנו אותו.

את הסקילה אני יכול היום לקבל רק כאלגוריה, ובודאי לא כסקילה ממש. סקילה, מלשון לסקל - להוציא את האבנים הקשות מהשדה, כדי לאפשר לחיים לצמוח בו! באותו יום, שבו אמרתי shut up לילד אחר - כן, בסה"כ אמרתי לו "שתוק" - נלקחתי לסוג מסוים של סקילה. למדתי לשלוף מתוכי אבנים קשות וכואבות. וכן, כשם שאני המתתי משהו בו, משהו בי גם הומת באותו בוקר. אז לא, לא סקילה כזאת אני מאחל לטוקבקיסטים ולאחרים הנושאים את "השם המפורש", האינטימי, לשווא, אלא להסכמה חברתית שאנחנו לא מוכנים לקבל זילות כזו בתרבות שלנו, שאנחנו לא מוכנים שתהיה פגיעה צינית בלב הרך של האדם, שאנחנו לא מוכנים שיזהמו את השיח הפנימי, העדין, האינטימי, בין אדם לאדם, ובין אדם ליקום.

זו הזמנה לשים לב - שוב ושוב ושוב - למילים שלנו, לאנרגיה שלנו.

וכן, מותר לגמרי למעוד בעידנא דריתחא, אבל לא מותר להפוך את תרבות הטוקבק, במובנה הרחב, לנורמה. זו תרבות ממיתה.

שבת שלום!

